

SPECIAL het andere boek

PAT DONNEZ & RUTH LASTERS, Xavier Roelens, Mark van Tongele lezen voor uit hun werk. Presentatie: Piet Piryns. Zondag 7 oktober 15 uur - Atelier.

Debutanten Pat Donnez & Ruth Lasters brengen elk gedichtenbundel uit

Niet dat de poëzie van Pat Donnez de werkelijkheid onbekommerd in het gezicht lacht. De toevoëging aan de titel geeft het al aan: *Het is een mooi leven (zolang je niet bestaat)*. De gerenommeerde interviewer en radiomaker Pat Donnez ondervraagt de werkelijkheid en zichzelf in deze bundel. Dat moet een hele opdracht geweest zijn, want je kunt de realiteit niet tot duidelijke antwoorden verleiden. En af en toe dient ze op een harde manier van repliek.

Donnez schrijft daarom poëzie die net zo goed gaat over het onvermogen om zoiets groots als liefde en vergankelijkheid uit te spreken, als over die gevoelens zelf. Vaak op de wijze van Herman de Coninck. Neem de eerste afdeling, 'Het zijn haar billen'. Het geloof in de waarheid van de taal, die de dingen à la Van Ostaijen opnieuw, als voor het eerst bij de naam noemt: "Als je me zegt dit is een tafel/ dan geloof ik jou/ Als je me zegt dit is de stoel bij de tafel/ dan zeg ik je na", wordt op het einde van het openingsgedicht het geloof in de taal en dus in de vrouw: 'Als je me slaat en roept/ man kruip/ kruip onder de stoel/ kruip onder de stoel bij de tafel/ dan kruip ik onder de stoel bij de tafel/ Ik kruip me kreupel/ omdat ik je geloof.'

Uit balans

Afwisselend laconiek, melancholisch en ironisch, De Coninckiaans dus, tast Donnez de harde werkelijkheid van het einde van een relatie af. Hij gaat zelfs in gesprek met het zelfbedrog: "Zeg me dat je dood zou zijn gegaan als ik niet was teruggekomen/ Ik zou zijn doodgegaan als je niet was teruggekomen/ Zeg me dat je liegt/ Ik lieg/ Da's lief." Best de moeite waard, omdat hij genadeloos durft te zijn. Maar Donnez danst in zijn debuut ook op de slappe koord van clichés waarin we ons nu eenmaal verliezen. Op meerdere plaatsen in zijn debuut geraakt hij uit balans, zoals in deze regels: "Haar hartenwens? Ooit/ één keer/ Op een hengst/ Liefst een uitverkoren wilde/ die bijt en hijgt/ Hop paardje hop/ Koud zweet, gauw een beet/ nog voor het ochtendgloren."

In 'Dichtertje van Nescio' heet het: 'Een groot dichter zijn en dan te vallen. Maar er kwam nooit wat van, want als je een dichtertje bent, dan lopen de mooiste meisjes altijd aan de overkant van de gracht. En zo werd zijn hele leven één gedicht, wat ook vervelend wordt.'

De tweede afdeling van Donnez' bundel maakt duidelijk dat het meestal eerder een last is om bezeten te zijn van poëzie. Neem de dichter die de wederwaardigheden van de liefde zo fraai mogelijk verbaal probeert in te pakken: "Nog eentje om het af te leren/ De begeerten van het hart zijn krom als kurkentrekkers/ Je kunt maar beter niet geboren worden/ Zeg, waarom loop je weg?" Problemen in de liefde zijn verbonden met de onmogelijkheid om echt met de geliefde te dialogeren: 'Wij kunnen heel goed met/ bomen praten/ maar moeten niet wagen/

FOTO TIM DIRVEN

■ Pat Donnez

FOTO KOEN BROOS

■ Ruth Lasters

Dansen op de slappe koord van de poëzie

Je hebt dichters die zo transparant mogelijk schrijven, in de hoop dat de lezers hen zien zitten. Pat Donnez is zo'n dichter in zijn debuut. En je hebt dichters die een manier zoeken om langzaam het scherm op te halen tussen hun taal en de werkelijkheid, zonder dat de lezer hen meteen kan ontwaren. Dat doet de andere debutante, Ruth Lasters.

het met elkaar te doen."

De beste afdeling in Donnez' debuut is het slot, 'Het is een mooi leven', omdat hij in enkele gedichten genadeloos durft te zijn, even hardvochtig als de dood voor zijn ouders is geweest, al is zijn vader hem nog nabij: "Leeggerookte longen/ en hoewel hij weg is/ lopend door een gang/ van tong tot strot/ hij is er nog."

Voorbij de helft van de bundel lezen we dit gedicht: 'Het is niet eenvoudig om/ uit een boom te vallen/ elegant/ en zonder veel gezichtsverlies/ Nog moeilijker is het om/ naderhand/ de billen/ schroomvol uit te blutsen.'

Pat Donnez heeft met dit debuut de moed gehad om de evenwichtsoefening die 'leven met anderen' heet onder woor-

den te brengen. Hij is een zoeker naar contact. De uitkomst is merkwaardig, want paradoxaal: de erudiete, van taal en literatuur doordeesemde dichter heeft ervoor gekozen om voor de zwaarte van zijn thematiek een licht draagvlak van transparante taal te creëren. Maar soms buigt het gevaarlijk door, omdat de stutten van de verrassende, ontwrichtende formulering ontbreken en de hele inhoud als een niet meer te ontwijken last op de schouders van de lezer dreigt te vallen.

Zonder franjes

"Wij met een foutenmarge", noteert Ruth Lasters in haar debuutbundel *Vouwplannen*. In haar poëzie brengt ze

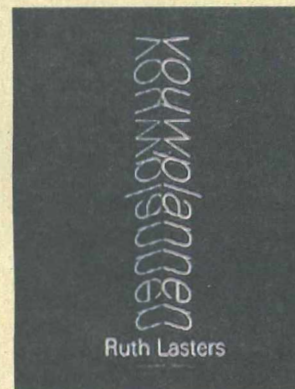
voortdurend spanning aan tussen de inadequate werkelijkheid en het beeld ervan in taal. De titel van haar bundel lijkt te verwijzen naar wat er letterlijk en figuurlijk gebeurt als je een bundel openslaat: je vouwt een wereld in taal open en er ontvouwt zich iets voor je. Lasters legt haar plannen behoedzaam en zonder franjes op tafel vanuit een fascinatie voor woorden, die gerust alledaags mogen zijn, maar die een andere connotatie krijgen als ze daar zo naakt, als titel van een gedicht, staan.

Dat een opgeschreven tak geen echte is en dat je zo houvast mist, lijkt ze in 'Tak' aan te geven: "Geen tak. Maar dat er ergens, waar dan ook, nu/ vast een tak afbreekt, wou ik je geven. Die zekerheid/

De boeken

Het is een mooi leven (zolang je niet bestaat) van Pat Donnez, uitgeverij Arbeiderspers, Amsterdam/Antwerpen, 75 p., 16,95 euro.

Vouwplannen van Ruth Lasters, uitgeverij Meulenhoff/Manteau, Amsterdam/Antwerpen, 56 p., 18,95 euro.

RUTH LASTERS
Vouwplannen
Meulenhoff/Manteau, Amsterdam/Antwerpen,
56 p., 18,95 euro.

Dat men hem, 130 centimeter lang, ginds naar/ een hond zou willen gooien maar er loopt een kat/ wou ik je geven. Dat ongenoegen."

Lasters' poëzie bevat veel voorstellen om de werkelijkheid via de taal een beetje te corrigeren: "Alsof door jou/ neer te dwingen hier op tafel, iemand nu hoofdschuddend/ ergens lacht: 'Nee, dit verzin ik.' En zo elk verzinsel/ - alsook dit gedicht - volstrekt niet op onszelf/ berust maar op een wijziging, bijvoorbeeld van één woord/ door een notaris in een akte."

Tikje ironie

Dat is allemaal niet zo abstract, want ook levensnoodzakelijk in het definiëren van een relatie: "Een man of vrouw aanstellen/ die voltijds in een zaal/ stoelen openvouwt/ één stoel voor elk ding dat ik jou niet zeg, voor elke niet-/aanraking. En dan daarheen te kunnen gaan, jij, ik/ elk afzonderlijk daar plaats te nemen even maar, misschien/ wel binnensmonds de reeds geplaatste stoelenrijen tellend./ Het niet-gebeurde overschouwelijk maken en/ bezoekbaar."

Ruth Lasters schrijft gedichten die de contactstoring tussen de werkelijkheid zoals ze zich aan ons voordoet en zoals we die eigenlijk zouden willen, niet zonder lichte ironie thematiseren. Ze schept nieuwe bestaansvoorwaarden in taal die niet op effecten mikken. Dat maakt dit soort poëzie zo genietbaar.